

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

RİSK VE FIRSAT ANALİZİ DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

Amaç

Bu Prosedür'ün amacı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı hizmet birimleri tarafından yürütülen iş/hizmet süreçlerinde ortaya çıkabilecek risk ve fırsatların yönetilmesini sağlamaktır.

Kapsam

Bu Prosedür Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında Kalite Yönetim Sistemi kapsamındaki iş/hizmet süreçlerinin risk değerlendirmesini kapsar.

Kısaltmalar/Tanımlar

Risk: Hedeflerin gerçekleşmesini engelleyecek faktörlerdir.

Fırsatlar: Kurumsal amaçları olumlu etkileyebilecek potansiyel gelişmeleri ifade eder.

Tehditler: Riskin olumsuz yanlarını ve neden olabileceği olası kayıpları ifade eder.

Kontrol: Risklerin etki ve olasılıklarını ortadan kaldırmaya veya azaltmaya yönelik faaliyetlerdir.

Risk Sahibi: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı süreç risklerinin tespit edilmesinden, değerlendirilmesinden ve riske karşı herhangi bir eylem öngörülmüşse bu eylemin uygulamaya konulup zamanında tamamlanmasından ilgili süreçleri yürüten hizmet birimi yetkilileri sorumludur.

Eylem Sorumlusu: İlgili süreci yürüten risk sahibi aynı zamanda eylemlerin sorumlusudur.

Eylem: Mevcut olmayan, planlanan kontroller ve gerçekleştirilecek stratejilerdir.

Beyin Fırtınası: Beyin fırtınası, kısa sürede çok fazla fikrin üretilmesine ve süreçlerin neden başarılı veya başarısız olduğuna dair çıkarımlar yapılabilmesine imkân sağlayan kalite geliştirme aracıdır.

Olasılık: Bir olayın gerçekleşme ihtimalini ifade eder. Olasılık kelimesi bazen “yüksek, orta, düşük” gibi nitel kavramlarla bazen de “yüzde, gerçekleşme sıklığı” gibi nicel değerlerle ifade edilir.

Etki: Bir olayın meydana getirdiği sonuç veya oluşturduğu tesiri ifade eder. Bir olaya ilişkin olarak farklı etkiler ortaya çıkabilir. Bir olayın etkisi, kurumun ilgili hedefleriyle ilişkili olarak olumlu veya olumsuz olabilir.

Risk İştahı: Kurumun sahip olduğu misyon ve vizyon doğrultusunda kabul edebileceği en yüksek risk miktarını ifade eder.

Sorumlular

Bu Prosedür'ün uygulanmasından, risk sahibi ilgili Hizmet Birimi Yetkilisi ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Kalite Yönetim Temsilcisi sorumludur. Risk sahibi ilgili Hizmet Birimi Yetkilisi ve Kalite Yönetim Temsilcisi gerekli durumlarda görevlendirme yapabilir.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

RİSK VE FIRSAT ANALİZİ DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

Uygulama

1. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığına bağlı her bir Hizmet Birimi Yetkilisi, sorumluluk alanlarında yürütülen iş/hizmet süreçlerine ilişkin birim personeliyle toplantı, konferans, çalıştay, yüz yüze görüşme ve beyin fırtınası yöntemlerinden birini ya da birkaçını kullanarak her bir iş/hizmet süreci için ayrı ayrı riskleri tespit eder.
2. Tespit edilmiş olan riskler gerçekleşme durumu ve gerçekleşmesi hâlinde hedef ve faaliyetler üzerinde yaratacağı sonuçlar açısından değerlendirilir.
3. Risklerin olasılık ve etkileri 1-5 arasında rakamlarla gösterilir. 1 rakamı olasılık için en düşük risk gerçekleşme oranını gösterirken 5 rakamı en yüksek olasılığın alacağı değer olacaktır. Etki açısından ise 1 rakamı riskin gerçekleşmesinin doğuracağı sonucun çok az önemi olduğu; 5 rakamı bu sonucun çok önemli olduğu anlamına gelir. Risklerin olasılık ve etki açısından 1 ile 5 arasında hangi değeri aldığı belirlenir.

➤ **Riskin gerçekleşme olasılığı tahmin edilirken aşağıdaki sorular sorulabilir. (Bu sorulara cevap verirken Tablo 1'e bakınız.)**

- Daha önce bu kurumda/hizmet biriminde/süreçte gerçekleşti mi?
- Kurum içinde diğer hizmet birimlerinde/süreçlerde daha önce gerçekleşti mi?
- Çalışan sayısı ile risk arasında bir bağlantı var mı?
- Bu kuruma/hizmet birimine/sürece benzer, kurum/hizmet birimlerinde/süreçlerde aynı ya da benzer durumlar yaşandı mı?
- Konuyla ilgili istatistikî bilgi var mı?
- Bu risk unsurunu gerçekleştirmenin olasılık derecesi nedir?

Tablo 1 : Riskin Gerçekleşme Olasılığı

OLASILIK TANIMI	AÇIKLAMA
Çok Yüksek (5)	Risk durumu birçok kez gerçekleşti, şu anda da gerçekleşiyor.
Yüksek (4)	Risk durumu birçok kez gerçekleşti. Risk durumu bazen gerçekleşti. Ortam gerçekleşmesi için son derece uygun.
Orta (3)	Risk ancak belirli durumlarda gerçekleşebilir. Benzer hizmet birimlerinde/süreçlerde belirli durumda gerçekleşti. Ortam gerçekleşmesi için uygun olabilir.
Düşük (2)	Risk durumu gerçekleşme ihtimali çok çok az ancak çok özel koşullar altında söz konusu olabilir. Benzer bölüm/süreçlerde ancak özel durumda gerçekleşti.
Çok Düşük (1)	Risk durumunun gerçekleşmesi söz konusu değil, istisnai durum.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

RİSK VE FIRSAT ANALİZİ DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

- Riskin etkisini tahmin ederken aşağıdaki sorular sorulabilir.
(Bu sorulara cevap verirken Tablo 2'ye bakınız.)

Risk gerçekleştiği takdirde,

- Çalışanların uğrayabileceği fiziksel zararın boyutu nedir?
- Çalışanların uğrayabileceği psikolojik zararın boyutu nedir?
- Kurumun uğrayabileceği finansal kaybın boyutu nedir?
- Kurumun uğrayabileceği iş gücü kaybının boyutu nedir?
- Kurumun kaybedeceği itibarın boyutu nedir?
- Durumun medyaya yansması hâlinde yerel, ulusal ya da uluslararası haber olma durumu nedir?

Tablo 2 Riskin gerçekleşme olasılığı ve etkisi aşağıdaki kriterler göz önüne alınarak hesaplanır.

ETKİNİN TANIMI	AÇIKLAMA
Çok Yüksek (5)	Çalışanın ölümü, Çok ciddi finansal kayıp, Ciddi itibar kaybı, Uluslararası medyada uzun süreli olumsuz olarak yer almak.
Yüksek (4)	Çalışanların ciddi yaralanmaları, uzuv kaybetmeleri, Ciddi finans kayıpları, İtibarın zayıflaması, Uluslararası medyada olumsuz olarak kısa süre yansımak.
Orta (3)	Çalışanların tedavi görmesini gerektirecek yaralanmalar, Önemli finansal kayıplar, İtibarın kaybolmasına yol açacak durumlar, Ulusal medyaya kısa vadeli olumsuz olarak yansımak.
Düşük (2)	İlk yardım gerektirecek küçük yaralanmalar, Önemli olmayan finansal kayıplar, İtibar kaybına yol açmayacak durumlar, Yerel medyaya olumsuz yansımak.
Çok Düşük (1)	Çalışanlara zarar gelmesi söz konusu değil, Önemli olmayan finansal kayıplara yol açacak durumlar, İtibar kaybı yaratmayacak durumlar, Medyaya yansımamak.

4. Risklerin olasılık ve etki değerleri göz önünde bulundurularak elde edilen risk puanları, Risk Matrisi'nde gösterilir.

- Risk hesaplaması olasılık ile etki düzeyinin çarpımı ile bulunur.

Risk Hesaplama: Risk Olasılığı * Risk Etkisi

Tablo 2: Risk Matrisi

RİSK	ETKİ (ŞİDDET)				
	1 Çok Hafif	2 Hafif	3 Orta	4 Ciddi	5 Çok Ciddi
OLASILIK					
1 Çok Düşük	1 Çok Düşük	2 Çok Düşük	3 Çok Düşük	4 Çok Düşük	5 Düşük
2 Düşük	2 Çok Düşük	4 Çok Düşük	6 Düşük	8 Düşük	10 Orta
3 Orta	3 Çok Düşük	6 Düşük	9 Orta	12 Orta	15 Yüksek
4 Yüksek	4 Çok Düşük	8 Düşük	12 Orta	16 Yüksek	20 Çok Yüksek
5 Çok Yüksek	5 Düşük	10 Orta	15 Yüksek	20 Çok Yüksek	25 Çok Yüksek

ÇOK YÜKSEK	YÜKSEK	ORTA	DÜŞÜK	ÇOK DÜŞÜK
20 – 25	15 – 19	9 – 14	5 – 8	1 – 4

➤ Risk Matrisi'nde gösterilen bu risk puanlarının derecelendirilmesi aşağıdaki gibi yapılır.

- Uygulamada, her bir risk için etki ve olasılık değerleri belirlenir ve belirlenen bu değerler sonucunda elde edilen risk puanları “Risk Analizi ve Değerlendirme Formu”na işlenir.
- Bu form doldurulurken “Risk Analizi ve Değerlendirme Formu Doldurma Talimatı”ndan faydalanılabilir.

KOYU KIRMIZI BÖLGE

Çok Yüksek Risk 20 ile 25 (çok yüksek risk 20 ile 25 dâhil) arasını kapsar. Belirlenen risk kabul edilebilir bir seviyeye düşürülünceye kadar iş başlatılmamalı, eğer devam eden bir faaliyet varsa derhal durdurulmalıdır. Alınan önlemlere rağmen riski düşürmek mümkün olmuyorsa faaliyet engellenmelidir.

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

RİSK VE FIRSAT ANALİZİ DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

KIRMIZI BÖLGE

Yüksek Risk 15 ile 19 (yüksek risk 15 ile 19 dâhil) arasını kapsar. Belirlenen risk kabul edilebilir bir seviyeye düşürülünceye kadar iş başlatılmamalı, devam eden bir faaliyet varsa derhâl durdurulmalıdır. Alınan önlemlere rağmen riski düşürmek mümkün olmuyorsa faaliyet engellenmelidir. Ancak risk puanı bu bölgede olsa bile yönetim kararı ile faaliyete kontrol altında devam edilebilir.

SARI BÖLGE

Orta Risk 9 ile 14 (orta risk 9 ile 14 dâhil) arasını kapsar. Belirlenen riskleri düşürmek için faaliyetler başlatılmalıdır. Bu bölgede faaliyete kontrol altında devam edilebilir.

YEŞİL BÖLGE

Düşük Risk 5 ile 8 (düşük risk 5 ile 8 dâhil) arasını kapsar. Belirlenen riskleri ortadan kaldırmak için ilave kontrollere ihtiyaç olmayabilir. Ancak mevcut kontroller sürdürülmelidir ve kontrollerin sürdürülebilirliği denetlenmelidir.

AÇIK YEŞİL BÖLGE

Çok Düşük Risk 1 ile 4 (çok düşük risk 1 ile 4 dâhil) arasını kapsar. Belirlenen riskleri ortadan kaldırmak için ilave kontrollere ihtiyaç olmayabilir.

5. Risklerin ölçülmesi sonucu elde edilen puanlar en yüksek puandan başlayarak önem derecesine göre sıralanır. Her birim kendi risk iştahı belirleyerek bu doğrultuda önceliklendirme yapar.

Riskler her zaman puanlara göre değerlendirilmeyebilir. Yönetim, puanı düşük olsa bile olasılığı çok düşük ancak etkisi çok yüksek olan yani hedefleri doğrudan etkileyebilecek risklere öncelik verebilir.

6. Risklerin öncelik sırası belirlendikten sonra risklere verilecek cevaplar kararlaştırılır ve aksiyonlar belirlenir.

Risklere cevap verilmesi; hizmet birimleri tarafından tespit edilen ve risk iştahları çerçevesinde değerlendirilen risklere verilecek cevap ve aksiyonların belirlenmesi, bu bağlamda beklenen tehditlerin azaltılması ve/veya ortaya çıkacak fırsatların değerlendirilmesidir.

Risklere cevap vermenin amacı, riskin olasılığını ve/veya etkisini azaltarak öngörülen hedefe en etkin şekilde ulaşmak ya da işin en etkin ve sağlıklı şekilde devamını sağlamaktır.

7. Zaman içerisinde koşulların değişmesi veya alınan önlemler sonucunda riskler, etki-olasılık yönünden değişiklik gösterebilir. Yine değişen koşullar yeni risk alanlarını ortaya çıkarabilir. Bu nedenle, tespit edilen risklerin ve risk yönetim sürecinin her yönüyle 2 yılda bir yeniden risk analizi ve değerlendirmesi yapılır. Sonuçlar İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığına teslim edilir. Bu çalışmalar rapor hâlinde YGG toplantısında sunulur.

İlgili Doküman ve Formlar

- Risk Analizi ve Değerlendirme Formu
- Risk Analizi ve Değerlendirme Formu Doldurma Talimatı
- TS EN ISO 9001:2015 Risk Tabanlı Proses Yönetimi Eğitimi

TALİM VE TERBİYE KURULU BAŞKANLIĞI

RİSK VE FIRSAT ANALİZİ DEĞERLENDİRME PROSEDÜRÜ

Gözden Geçirme

Bu Prosedür yılda en az bir kez gözden geçirilir.

